Kilenczedik évfolyam. 155-ik szám. Kolozsvártt. 1879. szerda julius 9

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET“ előfizetési dija:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési dijak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Volgler (Vallfisch gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau **Budapesten** Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felveteli irod. Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Olvasóinkhoz!

Országszerte a magyar ipar támogatásának szüksége hangzik s bár az eszközök iránt még nincs tisztában a nemzet, az iránt egyetért a közvélemény, hogy a magyar társadalom van hivatva felemelni magához a nemzet ezen árváját.

Azonban üres szóval nem mentjük meg a hazát, a tett a nemzeti erő és akarat kifejezője. Nemzeti jövőnk nevében, melyhez mindnyájan oly erősen bizunk, a hazafiság nevében, melyet ajkunkon hordunk, tettre szólitjuk fel tehát a magyar társadalmat.

Szeged katastrofája, tűz, jég és más elemi csapások megközelitőleg sem pusztitnak el annyi nemzeti erőt, mint a hány milliója évenként vész a nemzetnek, hogy külföldről fedezi szükségleteit. A mig azonban az előbbieket nem, ezt a nagy elemi csapást a nemzeten áll megakadályozni. Megakadályozhatja pedig nem védegyletekkel, hanem ha megadja népének azon ismeretet és képességet, hogy a külföldihez hasonló iparczikkeket tudjon késziteni.

E nagy czél felé törekszik az „erdélyrészi iparfejlesztő egylet“ s hogy ez férfiasan komoly szándéka, bizonysága, hogy rövid fennállása óta a társadalom és állam által nyujtott szük segélylyel egy egészen uj iparág meghonositására, a b.-hunyadi gyermekjátéktanműhelyet és egy nagy külföldi kivitellel biró iparágunk fejlesztésére és terjesztésére a maros-ludasi kákafonó tanműhelyet állitotta fel s rövid idön Kolozsvártt a hazai ipar számára egy áru csarnoka nyilik meg.

Legközelebbi czélja az egyletnek a külföldről beözönlő és boltjainkat elárasztó női iparczikkek lehető kiszoritására Kolozsvártt a város és az erdélyi részek női számára egy női munkatanműhelyet állitani fel. Erre azonban, annyi sok nagy czél mellett a rendelkezése alatt álló anyagi erő nem elégséges.

Kérve kérjük tehát a magyar társadalmat, tekintse az ipar ügyét, saját legszentebb ügyének. Az erdélyrészi lelkészek, hivatalfőnökök, a megyék, városok, a melyek az erdélyrészi iparfejlesztő egyletnek a mult évben országszerte szétküldött felhivásait, kéréseit, aláirási iveit félredobták, válasz nélkül hagyták — és az óriási többség igy cselekedett — szálljanak szivökbe s gondolják meg, hogy nemcsak a hazától, hanem a hazáért is kell élni.

És a magyar társadalom többi tagjai! — Oly csekély, — egy pár forint évenkén — mit az egylet tagjaitól kér, de ha nyelvvel birna, mely minden lélek szive mélyéig hat, a gondviselés által is iparra teremtett e szép kis országban csodákat tehetne a nemzet áldozatkészségével.

Nem magunknak, a hazának kérünk s nincs jövője a nemzetnek, a mely önmaga iránt áldozatra képtelen.

—

Az „erdélyrészi iparfejlesztő egylet“ részére szerkesztőségünk elfogadja az aláirásokat. Tagsági dij évi 2 frt. Alapitótagság 50 frt.

A marosvásárhely-jassyi vasut

I.

Forgalmi viszonyai és valószinü üzleteredménye.

Ezen vasut épitési viszonyainak megvilágitásánál láttuk már, hogy az oly kedvező emelkedési és esési viszonyokkal bir, mint a milyenekkel a Kárpátokat átlépő egyik vasutunk sem dicsekedhetik.

Nagy előnyére szolgál, hogy természetes fejlődése, helyi nagy emelkedések által nem gátoltatik. Ezen vasut a vizválasztót 14‰ emelkedéssel érvén el, tetemesen nagyobb szállitási képességgel fog birni, mint a 20‰ emelkedésekkel biró magyar királyi államvasutak összes északi vonala.

Magasabb szállitó képesség mellett azonban, a továbbitási költségek sokkal csökkennek, miután a vonatok nagyobb megterheléssel közlekedhetvén, a mozdonyok vontatási képessége jobban használtathatik ki.

Mindezen előnyök a marosvásárhely-jassyi vonal értékét a szigeth-szucsavai vasuté fölé emelik. Mindenki előtt ismeretes, hogy magas emelkedések mellett aránytalanul csigáztatnak fel, úgy az épitési és berubázási költségek, valamint a mi még súlyosabb, mivel eltévesztett vonal mellett soha többé nem apaszthatók le, az üzleti kiadások.

Miután előbb kifejtettük már, hogy e fejtegetéseink tárgyát képező vasut mily relatiókban bir fontossággal; miután jeleztük, hogy azon mily fontosabb czikkek számitása remélhető: a valószinü jövedelmezőség kiszámitására szükséges egyes czikkek mennyiségének megállapitására térhetünk át. Előre kell azonban bocsátanunk, hogy miután a marosvásárhely-jassyi vasut-részben iparczikkeink és nyersterményeinknek új piaczokat lesz hivatva megszerezni, eddigi tapasztalatok nyomán ez irányban nem haladhatunk, miért is a mennyiségek felvételénél, nehogy a számeredmények hamis képet nyujtsanak, a lehető legcsekélyebbekre szoritkoztunk s azokat csak megközelitve vettük fel.

Erős meggyőződésünk azonban, hogy a forgalom megindultával, a felvett mennyiségek a tapasztalat által inkább tul fognak szárnyaltatni, mint hogy azok az előirányzat alatt maradjanak.

Ezen vasutnak valami számbavehető helyi forgalma nem lévén, a jövedelmezőség kiszámitásánál a fősúlyt az átmeneti forgalomra fogjuk fektetni s amazt mint latba nem vehetőt, egyelőre számitásaikból egészen kihagyandjuk.

Az átmeneti forgalomban a legnagyobb szerepet kétségkivül egy részt Déloroszországból, Romániából jövő és Budapestre, vagy azon keresztül nyugot felé menő gabonanemüek, kikészitetlen és cserzett bőrök, szőr, faggyú és zsirnemüek és végre élő állatok szállitása, mig másrészt a magyarországi provennintiájú kőszén, épületfa, donga és hajófák, vasércz, öntött és finomitott vasfémnemüek, liszt, sör és bor kivitele fogja játszani.

Ha figyelmesebben vizsgálják azon czikkeket, a melyek tömegesen szállittatván a vasut jövedelmezőségére a legnagyobb befolyást fogják gyakorolni, s igy számitásaink alapját képezendik, úgy mindenek előtt szemünkbe fog ötleni a nyugot-európai piaczokon a magyar gabonára mindinkább veszedelmesebbé váló dél-oroszországi gabona forgalma.

Az Erzsébet nyugoti vasut átlag naponta 40 kocsi rakomány orosz és román gabonát szállit Svájczba, Dél-Németország s egyátalában a nyugat felé, a mi évenként mintegy 3.000.000 mázsa vagy 1.500,000 métermázsa szállitmánynak felel meg.

Tekintve, hogy a m.-vásárhely-jassy-i vasut nyugot felé a legrövidebb összeköttetést nyújtja s tekintve, hogy ez által egy métermázsa szállitási díja 27 krajczárral olcsóbb lesz, habár nem vesszük is fel a nyugot felé irányuló gabonaműek egész mennyiségét úgy, mikép vasutunkon megy keresztül, kétségkivül nem fogunk tévedni, ha számitásainkba legalább annak felét, azaz 750,000 métermázsa gabona szállitását vesszük fel.

Ismert tény továbbá, hogy a budapesti gőzmalmok évenként 250,000 métermázsa oláh és orosz gabonát őrölnek magyar gabonával keverten lisztté. — Malom-iparunk kivitele gabonakivitelünk csökkenése mellett évről évre örvendetesen emelkedvén, felvehetjük, hogy a budapesti piacz fentebb emlitett ebbeli szükségletét a marosvásárhely-jassy-i vonal fogja közvetiteni.

Ezek szerint tehát az oláh- és dél-oroszországi gabona-forgalomból összesen mintegy 1 millió métermázsa szállitmányra számithatnánk.

E mennyiség nem nevezhető túlzottnak, ha figyelembe vesszük, hogy a lemberg-czernoviczjassy-i vasút szucsava-jassy-i részén 1877. évben: 1.750,000 métermázsa gabona és kukoricza szállittatott.

Mint már emlitettük, az Odessában és Galaczon a Feketetenger kikötőit uraló angol kőszenet a zsilvölgyi kőszén vagy teljesen kiszorithatná, vagy azzal legalább is sikeresen versenyezhetne, miután ennek métermázsája ezen vasút létesülése folytán nevezett piaczokon 2 frt 40 kr, illetőleg 2 frt 12 krajczárért volna elárusitható, mig az angol szén métermázsája ugyanott 3 frt és 3 frt 20 krba kerül.

Hogy az angol szénnel versenyezni lehet, bizonyitja a lemberg-czernovicz-jassy-i vasut évek óta sikerrel folytatott azon törekedése, melylyel a sziléziai szénnek a keleti piaczokat megszerezni iparkodik.

Mig a nevezett vasuton 1876. évben semmi kőszén sem szállittatott, addig 1877. évben már 75,000 métermázsa sziléziai szén vitetett azon ki Romániaba. Nem kell azonban attól tartanunk, hogy ez a zsilvölgyi kőszén kivitelét gátolná, miután a sziléziai kőszén előállitásánál, hason bányaköltségeket véve fel, mint amannál, a mi pedig azon körülménynél fogva, hogy ez akna, mig a zsilvölgyi kőszén az olcsóbb tárnaüzem segélyével termeltetik, ennek csak hátrányára szolgál, sokkal nagyobb szállitási távolság folytán tetemesen drágábba fog jönni. A sziléziai kőszén ugyanis M.-Osztrauból Odessáig 1239 kilométer, Galaczra 1143 kilométer távolságra szállittatik, mig a zsilvölgyi szén csak 840 és 695 kilometer szállitási távolsággal birna. Igy tehát a petrozsényi szén már egyedül a 400—450 kilometer után eső 40 és 45 krnyi szállitási költségkülönbözettel is olcsóbb lesz a sziléziai szénnél.

Alig kell bővebben magyaráznunk, hogy ezen különbözet bőven elég arra, hogy a keleti piaczokon a sziléziai szén a zsilvölgyivel versenyezni ké-

A dunagőzhajózási társaság által az al-Dunára szállitott pécsi szén egyedül csak saját hajóinak szükségletét lévén hivatva ellátni, ez, mint a zsilvölgyi szén versenytársa a keleten annál kevésbbé léphetne fel, miután a vaskapui nehézségek folytán szükségesssé váló átrakodás miatt ezen különben is drága termelési költségű kőszén ára tetemesen felcsigáztatik.

Mindezek után csakis az oraviczai szén marad hátra, mely kitűnő minősége által az orsova-verczierovai csatlakozás helyreállitásával, számba vehetőn versenyezhetne a zsilvölgyi szénnel.

Mig az oraviczai kőszenet Odessáig 1111 kilométer és Galaczig 703 kilométer távolságra kell elszállitani, addig, a mint fentebb láttuk, a zsilvölgyi szenet, hogy rendeltetési helyét elérhese, csak 840, illetőleg 695 kilométerrel kell továbbitani. Ezen számok összehasonlitásából látható már, hogy Odessáig 271 kilométer, Galaczig pedig csak 8 kilométer különbség van a két szén szállitssitási távolságában. Más szavakkal az oraviczai kőszén Galaczon kénytelen lesz a zsilvölgyi szénnel versenyezni, mig ez Odessában a piaczot egyedül fogja dominálni.

Mindezek alapján azt hiszzük, miszerint figyelembe véve a Feketetenger kiterjedt hajózását, a még fával fütő orosz és román vasútakat, Odessa gőzerőre alapitott iparvállalatait és a nagy város lakosainak magán szükségletét, nem fogunk nagyon csalódni, hogy ha a maros-vásárhely-jassy-vasut jövedelmezőségének kiszámitásánál évenként 1.500.000 métermázsa zsilvölgyi kőszénnek ezen a vasuton Odessába és Dél-Oroszországba való szállitását vesszük fel.

KÜLFÖLD.

A khedive leköszönésének közelebbi körülményeiről irják a „Fremdenblatt“-nak, hogy a m. hó 27-én Tevfik pasához és Izmail pasához érkezett két sürgöny, melyekben Tevfiket uj khedivevé nevezi ki. Izmailnak pedig meghagyja, mondjon le Tevfik javára, Khairi pasának, a khedive belügyministerének adatott át, ki azokat felnyitotta és elolvasta. De Khairi pasának nem volt bátorsága Izmailnak átadni a sürgönyt. Serif pasa magára vállalta, hogy oda viszi s az épen jelen volt Raghib pasát és Chaim pasát felhivta, kisérjék öt el. Ezek mentegetőzni akartak, de Serif pasa megparancsolta nekik, kövessék öt. E három hirnök dúlt vonásaiból s abból a körülményből, hogy bejelentés nélkül jelentek meg az alkirály termeiben, a khedive megtudta, hogy komoly dolog készül. A három pasát e szavakkal előzte meg: „Rossz hireket pasa,“ „az események beteltek.“ Bejelentette a két sürgöny tartalmát, azután kihuzta zsebéből és átadta a khedivének. Ez nehány pillanatig teljesen zavarban volt, azután összeszedte magát és ezt mondta: „Magam megyek Tevfikhez, hogy a táviratot átvigyem.“ „Azt hiszem“, jegyzé meg Serif „illőbb volna, ha fenségét a herczeget magához hivatná.“ Az inditvány elfogadtatott s Raghib pasát bizták meg, hogy hivja el a herczeget.

Tevfik anyja s neje kezdetben nem akarták megengedni, hogy T. elhagyja a haremet, de ő nyugodtan ment atyjához s letérdelve előtte, kezet csókolt. Megölelték egymást s sirtak, ugy szintén a pasák is. Serif pasa azonnal lemondott, de lemondása nem fogadtatott el. Délután fél 5 órakor volt a diplomaták, egyházi s katonai főnökök stb. fogadása. Tevfik pasa hat lovas ko-

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Miss Orkán.

Rajzok Olaszhonból.

Irta:

MONNIER MÁRKUS.

I.

(Folytatás.)

A Chiagnone megszökése megszabaditotta miss Orkánt egyik ellenfelétől; de még meg kellett nyerni a másikat, a tisztelendő urat, ki Marianna orakulurna volt, s kinyerni tőle az engedélyt, hogy felnevelhesse a kis Tonielt.

A miss elment tehát don Cristofohoz, mi ként ők egyházközségében nevezték — s talált egy feltört orru jó szivü gömbölyded kis emberkét, tágra nyilt szemekkel, e hasonlóan nyitott szájjal, egy turóval bőven behintett tál macaroni előtt ülve.

— Servitevé! szólt a pap a belépő miss Orkánhoz, megkinálva őt a tál-étekkel, de a miss visszautasitotta, s egész fesztelenül helyet foglalt, hogy egyenesen a dologra térjen s előadja kérését. Don Cristopho egyszer sem mulasztotta el falni a beszéd alatt, s minden bevégzett mondatra csak hm, hml-vel felelt, mi sem igent, sem nemet, sem annál jobb, vagy annál rosszabbat nem akart jelenteni. Mikor a tálat egészen kiüritette, igy szólt az asztalt elszedő öreg nőhöz:

— A tészta egy kicsit igen megfőtt kedves öregem. Holnap csak annyit tartasd a forró vizben, mig egy Ave Mariát elmondasz. — Azután vendégéhez fordulva, folytatá:

— Tehát „cara Signora“, kegyed magához akarja venni a kis Tonielt:

Nem ellenzem; nem szoktam az embereket megakadályozni, hogy jót tegyenek másokkal. Csakhogy biztos-é abban kegyed, hogy jót fog tenni a kis Toniel-lel, ha magához veszi?

— Ha biztos vagyok-e benne? A kis fiu tudni fog olvasni, számolni, irni, lesznek meleg ruhái, nem lesz piszkos soha, s ehetik, a mig jól lakik, meg fog tanulni angolul! Meg lesz kimélve a tudatlanságtól és nyomortól,

— Sará! (mindez meglehet), szólt don Cristofó, kezeit gömbölyü hasán összetéve s hüvelyk ujjait forgatva egymás körül, csak azt kellene még tudni, hogy szép ruhákkal, jó étel mellett, könyvekkel, s angol tudományával, Tonielnek jobban lesz-e dolga, mint most.

— Csak nem kétkedik ebben, kedves don Cristofó. Minden rossz a tudatlanságból s nyomorból származik. Ez országot csak is iskolák felállitásával s munkával lehetne ujjá alakitani.

— „Sara“! Mások meg ugy vélekednek, hogy minden rosz, sok szükségleteinkből származik és hogy az a legboldogabb ember, ki legtöbbfélét tud nélkülözni. Itt találunk egy kis fiut, ki meg van elégedve vászon ingecskéjével, s beéri egy sous áru száritott gesztenyével; kegyed hozzá akarja szoktatni a gyolcsnemüböz és apró csemegékhez. Kisértse meg cara signora mia és segitse jóságos művében a szent szüz! Tapasztalatai után ha ugy találja, hogy tévuton jár, kérem jöjjön el ismét hozzám s akkor tanácskozunk a teendők felől. Magam is javát akarom Tonielnek.

Miss Orkán elbucsuzott a jó szivü paptól, teljes szivéből sajnálva, hogy e derék ember katholikus hitü. Fel is tette magában, hogy igyekezni fog minden áron megtériteni őt, s e czélból időről-időre, elment hozzá esténként beszélgetni vele a háza előtti terrasse-on, hol epret szokott falatozni a tengerben gyönyörködve.

Délelőtt Toniellel foglalkozott a miss. Toniel kedves kis tiz éves fiu volt, ki soha sem távozva eddig anyja oldalától, oly szelid és gyöngéd volt, mint egy kis lányka, bőre hófehéren csillogott ki leomló fekete hajfürtei alól, melyek nagy csomókban boritották homlokát, tekintete behizelgő, mely kitartóan függött az emberen s egészen meghóditotta szivét. Mikor miss Orkán elvitte öt magával, tetőtől talpig apjának egy régi nadrágjába volt bujtatva, melyet térdénél vágtak ketté; a felső gombok éppen a gyermek nyakáig értek s meztelen karjait a kibontott zsebhelyeken dugta ki.

Az angol miss azonnal csinos tengerész öltözetet rendelt meg neki, kék flanellből, hozzá fekete szalagos szalma kalapot, „Bellérophon“ hajó névvel rajta. Mindezt egy magyar ezredes fizette ki. Toniel egy Pallone-nál tett látogatással szentelte fel új öltözetét: miss Orkán megismertette volt a két gyermeket egymással s együtt akarta őket nevelni a versenyzés s a feltámadt becsvágy előnyeire számitva. Pallone azonnal elkérte kis barátjától tengerész öltözetét; Toniel ki nem tudott semmit megtagadni, szivesen oda adta neki s apja pantallonjába öltözve jelent meg a miss előtt. A kék öltözék csakhamar el lett adva egy halárusnak s ettől tovább vándorolt egy Indiába induló hajós inas birtokába.

A két gyermek együtt kezdett olvasni tanulni, de a kisebbik éppen semmi mulattatót nem talált e foglalkozásban. Mialatt az angol miss mutatta neki az a, b, c-ét, a fiu szorakozottan jártatta körül tekintetét, a vendéglői szobában, melynek sárga függönyös, vörös mennyezettel ellátott ablaka, nagyon zajos utczára nyilt. Nyolcz nap mulva Toniel megelégelte a mulatságot s visszatért anyjához. De a miss Orkánnal élvezett kényelem már megrontotta volt. A száritott gesztenye eledel szurta a torkát, a fonó kereket többé nem akarta forgatni; szalma ágyát tisztátalannak találta s a patkányok miatt nem birt aludni. Csakhamar el is határozta, hogy oda hagyja barlang lakását s saját erején próbál szerencsét. Toniel éppen semmihez sem értett, de Pallone iránt sajátságos alázattal viseltetett, ugy hogy neme a kereskedelmi egyetértésnek jött létre köztük.

A kis fiu még kora reggel kiindult hadjáratára, s igyekezett gyümölcsöt lopogatni a piaczokon, bizományokban járt el, kinyitogatta a kocsik ajtaját a ki- s bészállók előtt, énekelt a kávéházak előtt, vagy segitett kihuzni a hálót a halászoknak, máskor kérte az arra menőket, hogy dobjanak papirba takart pénzdarabot a tengerbe; ekkor aztán rögtön viz alá merült, s kihozta fogai közt a pénzt. Ezek megtörténvén, zsákmányát elvitte hüségesen Pallone nak, ki mind mondá, a közös pénztárba helyezte el. Leróva részét a napi teendőkben, Toniel ekkor egészen szabad volt, s azon kezdte legelőbb is, hogy megebédelt, nem ett ugyan pástétomot, mint a jómódu polgárok, de nem is főtt babot vagy málét, mint a lazzaronák, mert inyencz volt, mondhatni még kényeskedő is; nagyobb részint gyümölcsből táplálkozott, és azt soha sem tudott eléggé szépet s jót találni. Neki a legválogatottabb fügék kellettek, finom narancsok, vagy miként ő nevezé, palermoi „portugallok“ s legfőbb gyönyörét képezte, ha beletemethette arczát egy égő vörös belü görögdinnyébe, mikor egy sou-ért egyszerre ehetett ihatott, s mosakodhatott. Ez megtörténvén, pihenni dült, de nem mint társai szoktak a napfényre, hanem valamely templom előtti kőpadra, vagy oszlopzat alá, mert nagyon szerette nézni a kőmetszvényeket, s a festett szent képeket, és kimélni is akarta bőrét. Ily módon élt őt vagy hat éven keresztül, minden kalandos esemény nélkül, teljesen boldogan. Anyja abban hagyta a kenderfonást, s elment Eboli-ba lakni, a Salerne-i provinczіába.

Toniel nem akart vele menni Eboli-ba; mi csinált volna ő Pallone nélkül? Aludt a hol helyet kapott, gyakran szabad ég alatt a tenger parton, bámulva azon, hogy mások annyi fáradságot vesznek maguknak azért, hogy kevesebb jóllétet s szabadságot szerezzenek meg maguknak, mint ő.

Azt mondta egy izben miss Orkánnak, ki a part fövényén fekve lepte őt meg, ringatva az esti szellő által s kéjjel szivá bé a közeli sétányokról felé szállongó narancs virág illatot s elandalitva az enyhe éj által, melyet ragyogón világitottak meg a csillagok s a tenger felületén uszó phosphoros fény.

— Ime ez többet ér valamennyi fehér lapra irott fekete betünél.

Az angolnő felvonta vállát, s tudós értekezletet kezdett el, hogy bebizonyitsa, hogyha a gyermekek nem tanulnának olvasni, Olaszhonnak soha sem lennének tevékeny polgárai.

Toniel erre aztán egészen álomba merült, egy csalogány édes dala mellett, mely szép zengeményében ezt hangoztatá felelетül: „Olaszhonban mindig lesznek mirtusz bokrok, babérfa és rózsa-ligetek.

(Folytatás köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

csiban s vörösruhás inasokkal ment az ismádapalota kertjébe, baljan Hussein herczeg s szemben Hassan herczeg s a Serif ültek, azután jöttek a consulok s más nobilitások kocsijai. Tömérdek nép várta ezen impozans bevonulást. A citadellába menvárta ezen impozans bevonulást. A citadellába menetkor az ágyuk is dörögtek. Az ünnepélyes fogadás után este díszebéd volt s azután tisztelgés az exkhedivénél, ki igyekezett lehetőleg közönyös tárgyakról beszélni.

Tevfik pasa most 27 éves, Cady bey volt derék nevelője. Az államügyekben is részt vett, mint belügyminiszter s később az államtanácselnöke. Rokonszenves ember s franczíául jól tud. Serif pasa, az uj miniszterelnök Párisban nevekedett s az európai müveltség barátja. Sok előkelő hivatalt viselt, de szegény maradt, mely körülmény becsületességét mutatja, annyival inkább, mivel neki is csak egy neje van, a híres Soliman pasa török hadvezér leánya. Fia Gráczban tanul s most a bécsi Theresianumba akarja beadni. Serif gyakran szólalt fel előbbi ura pazarlásai ellen, de hiában.

Békekötés a zúlukkal. Az angol felsőház szombati ülésében lord Kimberley a gyarmatügyi államtitkárhoz interpellatiót intézett, hogy mily hirek érkeztek sir Bartle Eréretől és lord Chelmsfordtól Cetywayo békeajánlatait illetőleg.

Lord Cadogan azt felelé, hogy Cetywayo nem tett végleges békeajánlatokat. Hanem e tárgyban érkezet lord Chelmsfordnak jun. 6-ról kelt következő sürgönye:

Cetywayo küldönczei ma a következő üzenettel távoztak el tőlem: „A királynak be kell bizonyitani, hogy komolyan ohajtja a békét. E végből küldje el a két hét-fontos ágyut és az ökröket, melyeket tőlünk elvett. Igérje meg, hogy az elkobzott fegyvereket visszaadja. Egy ezrede jöjjön el táboromba és meghódolás jeléül tegye le fegyvereit. Amig a válasz megérkezik, addig nem folytatok hadmüveleteket. És ha ezen feltételeimet elfogadja, az alkudozások tartamára beszüntetem az ellenségeskedéseket."

A mi azon kérdést illeti, hogy a kormány a békealkudozásokra sir Bartle Fréret ellátta-e a szükséges utasitásokkal, lord Cadogan megjegyzi, hogy sir Bartle Frére megkezdheti az alkudozásokat, de végleg a feltételeket nem állapithatja meg a kormány beleegyezése és helybenhagyása nélkül.

A Times levelezője jelenti junius 6-áról:

„A zulu követeknek, kik táborunkból távoztak, haderőnk nagyon inponált. Cetywayo a háboru kitörése óta nagyon megöregedett és megsoványodott. Sok embert vesztett el. Csapatai nem ra. Umbelini zulu vezért meglőtték; lova elragadta; a vezért holtan találták lován ülve, mely csendesen ballagott tova."

— A protestans convent. A protestánsok idei egyetemes conventjét tudvalevőleg Debreczenbe hivta össze Vay Miklós báró, mint a convent elnöke. Az erre vonatkozó meghivók már szétküldettek. Az elnök értesiti az egyházkerületeket, hogy az 1877. nov. 15—17. napjain Pesten tartott egyetemes convent, melyet 5 egyházkerület határozatképesnek ismert el, és a mely a zsinati előmunkálatok elkészüléséig magát elnapolta, szept. 10-re ül össze. A conventi tanácskozás első tárgya a zsinati előmunkálatok, továbbá azon elvek és kivánalmak megállapitása, melyek az autonom jogkörnek megfelelőleg, a reformátusokra vonatkozólag alapul szolgálnak azon törvényjavaslatok körül, melyeket a kormány a felekezeti közép- és felső-iskolák fölött felügyeleti jog szabályozása czéljából szándékozik a képviselőház elé terjeszteni. E két főtárgyon kivül szőnyegre jönnek az egyházkerületek részéről a conventhez utasitott fontosabb ügyek.

Lapszemle.

A „Közvélemény" irja: A magyar nemzet ma ismét egy kimagasló államférfiut, egy önzetlen hazafit és egy becsületes embert veszitett. Wenckheim Béla br. miniszter meghalt. Nem a conventionális gyász, nem a hatalmasok emléke iránt való hiu kegyelet s még kevésbé a közönséges sajnálkozás érzete az, a mivel az elhunyt kormányférfiu ravatala előtt megjelenünk. Wenckheim nem a kormány halottja, a párt halottja sem; az ő ravatalát a nemzet gyásza veszi körül, azé a nemzeté, melyért évtizedeken át dolgozott, mint kevesen kivüle, s a melyért évtizedeken át szenvedett, mint annyian vele együtt. És ki tudja, vajjon az elköltözött iránt való gyászunk nagyobb-e, mint aggodalmunk a jövőért? A mult erős alakjait egymásután zuzza össze a fösvény idő, mely nem tud helyettük jobbat vagy erősebbet teremteni. Nem tud még olyat sem, mint a milyenek ők voltak. Törékeny lángelmék, hiu jellemek és kicsinyhitű becsvágyók lépnek a nyilvános élet küzdterére; az elődök nyomdokait eltakarja a szél által sodort fövény s alkotásaikat védelem hiján elporlasztja a kellemetlen idő.

A „Hon" irja: . . . Wenckheim Bélát elvesztettük. Nagy veszteség! — Ezt nem annyira a nagy közönség érzi, mely benne a derék magyar mágnást, a tántorithatlan hazafit; a lovagias politikust és a közélet fáradhatatlan bajnokát fogja siratni; de a veszteség valódi nagyságát leginkább érzik azok, kik az ország ügyeinek vezetésében közvetlen résztvettek; vagy azt közelebbről szemlélték. Mert Wenckheim Béla a trón és a nemzet közt volt a közvetitő személy. Valóban „király személye melletti" miniszter volt. A trón hiven, bölcs mérsékletlel és tapintattal volt megösmertetve a nemzet helyzetével, bajaival és vágyaival; a nemzet meg volt nyugtatva azon tudat által, hogy a régi alkotmányos küzdelmekben megedzett, független állásu, erős magyar mágnás áll a trón mellett, ki pártatlanul fogja a királynak nézeteit elmondani. Az ő halála nagy ürt idéz elő nemcsak a kormányban, de a nemzet kebelében és a trón tanácsadói közt is. Kérdés, tudjuk-e pótolni? De még e kérdésre sincs szükség, hogy a veszteséget nagynak tartsuk — és emlékezetéhez hálaadó részvétünket csatoljuk. Áldott legyen emlékezete!

Az „Ellenőr" szerint az olasz miniszterválság, ha ugyan eddig már elintézést nem nyert, legközelebb véget ér. De, mint a római táviratiban foglalt adatokból következtetni lehet, csak azért ér véget, hogy rövid idő alatt ujra kezdődjék. Nincs Európának egyetlen parlamentaris országa sem, a hol a kormányválság oly chronicus volna, mint Olaszországban. Elfajultak az olasz parlamenti viszonyok annyira, hogy mi nem tudunk képzelni semmiféle olasz cabinetet, mely tartósan és szilárdan megmaradhatna helyén. Ha valaki, ugy Depretis hivatva lehetett volna, hogy megakadályozza a parlamenti válság aggasztó bekövetkeztét. Az olasz radicalismussal és irredentionalis mozgalommal szemben szerencsés közeputat tudott követni. Nem hitta ki a szélsők bosszuját, de üzelmeiket sem segitette elő. Depretis lemondása után arról volt szó, hogy a képviselőházat a korona feloszlatja, mert nem volt kormányképes párt s lehetetlenségnek látszott oly cabinet alakitása, mely egy hónapon tul megmaradhat vala helyén. Az utolsó pillanatban azonban ugy látszik megtalálták az expedienst, a parlamenti modus vivendit. Depretis megmarad, de maradása csak ugy volt lehetséges, hogy a Cairoli vagy Nicotera fractiók valamelyikével kibékül. Az első fractióval való kibékülésre szánta el magát. Cairoli külügyminiszter lesz. Depretis az elnöki és pénzügyi tárczát tartja meg. Pessina, a hires criminalista, jelenleg szenator, lesz igazságügyminiszterré. Farini a belügyi, Baccarini a közlekedésügyi tárczát vállalja el.

Az „Egyetértés" szerint a politikai fordulat, a mely az osztrák követválasztások utján mindinkább veti előre árnyékát, az udvari körök pártolásában leli magyarázatát. Rudolf főherczegnek prágai udvartartása, mint olyan van szellőztetve a feudalis elemek választási győzelmeihez. A tény Ausztria előtt áll, hogy a szláv irányzat győzött a választásoknál. S akár mit mondanak, minden jel, nyilatkozat és bizonyiték arra vall, hogy az udvari körök támogatása nélkül ez épenséggel nem eshetett volna meg. Elő volt az készitve, mint logikai következménye a bosnyák politikának. Szép szerivel s teljesen alkotmányos szinezettel hajtották végre akaratukat, a választásokon Ausztriában. Egy napon arra ébredtek alkotmányhivek s szabadelvűek, a mint fogunk ébredni egy napon mi, hogy mig azok táborában corruptio, ellenségeskedés, szédelgés, geschäftelés grassáltak, az alatt az udvar a főnemességet összetoborzotta s az előzetes lépések koronájául a választásoknál, a feudalis és föderalis irányt segité diadalra, hogy további básist nyerjen a szláv politika folytatására és betetőzésére.

A „Pesti Napló" irja: Élt szeretve, meghalt tisztelve. Barátai voltak sokan, ellensége nem volt egy se. Bucsut vett hazájától mindörökre s e nemzet búsul, hogy elköltözött. Wenckheim Béla báró kiszenvedett és megdicsőült. Igy száll le, fényes pályafutás után egéről a nap s vörös alkonyatban felhők közt tünik el. Hajnalát dus remények üdvözölték, reggele vidám ébredést hozott, delén nagy czélokért nagy munka folyt, az est megérdemlett nyugalmat ád s a nap lemente sötét gyászt okoz. Szép élet volt az övé és derült, melylyel a jókedvü végzet megáldá. Derék ember volt. Szeretetre méltó mások felett. Igaz, pedig ki hinné, tizenkét évig volt magyar miniszter, s az ellenzék soha meg nem sértette. Szolgáit őt minisztzrelnök alatt s maga is volt egyszer miniszterelnök s egyetlen kormányban sem okozott viszályt, mivelhogy tapintattal elkerülte, s mindig birta társainak bizalmát s a királyét sem veszté el soha. A király kedves szolgáját, a nemzet hü fiát veszti Wenckheimben. Ő egyike azoknak, kiket pótolni többé nem lehet.

Az angol unitáriusok és az erdélyiek.

A „British et Foreign Unitarian Asssociation" egyesült választmánya f. évi junius 23-án tartotta gyülését David Martineau elnöklete alatt, jelen voltak: Sir James Clarke Lawrence ur, London főváros egyik polgármestere, most parliamenti tag London részéről, Rathbone ur parliamenti tag Liverpoolból, a Magyarországon széles körben ismeretes s magát az unitáriusok hálájára érdemesitett Fretwell János ur és sok más előkelő unitarius Nagy-Británia és Irland különböző vidékeiről.

Felolvastatott a magyarországi unitariusok püspökének, főtiszt. Ferencz József királyi tanácsos urnak levele, melyben a magyar hitrokonok nevében meghivja Anglia unitáriusait: képviseltessék magukat küldöttség által az első erdélyi unitárius püspök Dávid Ferencz háromszázados évfordulója ünnepén, a mely ezen év augusztus 24-én Sz.-Keresztúron tartandó zsinaton fog mint annak egyik főtárgya megtartatni.

Fretwell János ur nyervén beszélésre szót: nagyon fájlalja, hogy a társulat sürgős ügyei Londonban maradását igénylik s igy lehetetlen Erdélyt ez évben meglátogatnia; ajánlja azonban a zsinatnak, hogy Gordon Sándor ur, a szépmüvészetek tudora, Belfast hitszónoka jelöltessék ki az angol unitáriusok hivatalos képviselőjévé a nevezett ünnepélyre.

Gordon ur — ugymond a szónok Fretwell ur — nagy buzgalommal tanulmányozta a reformatió történetét annak a forrásaiból s jelenleg a „British et Foreign Unitarian Association" levelező tagja Jakab Elek ur által irt Dávid Ferencz püspök életiratának, magyarból angolra átforditásával foglalkozik, mit az irétól ivenkint nyomtatva kap meg. — Jakab ur művét Fretwell átolvasta s a reformatió történetének jelentékeny kiegészitőjeül tekinti azt, a mely szerzőjének, hazájának s egyházának nagy tisztességére válik.

Fretwell ur — ugymond tovább — az Európa keletén tartandó Dávid-ünnepélyt nem tartja csupán egyházinak, — ő meg van győződve arról saját tapasztalatából, hogy Magyarország minden lakói, legyenek bár katholikusok, reformatusok, evangelikusok, unitariusok vagy izraeliták, Gordon urat, mint egy szabad és a magyaroknak javát akaró népnek mivelt képviselőjét, szives üdvözlettel fogadandják. Javasolja tehát, hogy Gordon ur az angol unitariusok költségén, mint hivatalos képviselőjök küldessék Székely-Keresztúrra.

Sőt Fretwell ur még többet óhajtana: t. i. hogy minél többen kisérjék Gordon urat Anglia vagyonos és előkelő unitariusai közül, hadd lássák, mily derék nép lakozik Magyarország Erdélyrészében. Fretwell ur inditványát támogatta J. Clark ur s a gyülekezet azt egyhangulag elfogadta.

Chalmers ur, a cambridgei egyetemen unitarius hitszónok, kisérni fogja Gordon urat s biztos elvárhatni, hogy velök számos angol és amerikai előkelő unitariusok fognak augusztus harmadik hetében Budapestre érkezni, a hol legalább egy napot, egy éjet a Hungaria szállodában töltvén: onnan tovább utazandók a szép Erdélybe. Meg vagyunk győződve, hogy mind a magyar fővárosba, mind az erdélyi részekben a vendégszerető magyar nép és az angolok rokonszenvét nagyra becsülő unitariusok a jeles férfiakat érdemeikhez illőleg fogják fogadni s hogy utazásuk kellemes emlékezetű legyen, minden kitelhetőt megtesznek.

ÉRTESITÉS

az erdélyi gazdák ötödik vándorgyüléséről és az avval összekötendő tárlat- és cseléd-jutalmazásról.

Az erdélyi gazdák ötödik vándorgyülése f. 1879. évi október hó 2., 3., 4. és 5-ik napján lesz Sepsi-Szent-Györgyön megtartva, melyre a haza minden gyakorló gazdáját ugy, mint általában a gazdaságnak minden barátját tisztelettel meghivjuk.

Ezen vándorgyüléssel tárlat és cselédjutalmazás lesz összekötve.

A vándorgyülésen ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásokban és kiküldetésekben csak az vehet részt, ki folyó évi september hó 1-étől kezdve a kiküldött intéző bizottság pénztárnokától (Sepsi-Szent-Györgyre Bogdán András urnak czimezve) két osztrák értékü forintért „tagsági igazolványt" vált, mely tagsággal a fenti jogokon kivül, még a következő előnyök vannak összekötve u. m.:

1. ezen igazolvány előmutatása mellett a vándorgyülés tagjai az első erdélyi vasuton és a magyar államvasutak keleti vonalain árkedvezménynyel fognak utazni, mely annak idején a részletes gyülési programmal együtt fog közzétetni;

2. a vándorgyülés tagja a terjedelmes részletes jegyzőkönyvet és netán más a gyülés- és tárlatra vonatkozó nyomtatványt dijtalanul és bérmentve nyeri;

3. az igazolvány előmutatása mellett a tagok a tárlatot dijtalanul látogathatják;

4. igazolványt váltott tagok a városi polgárok szives ajánlata folytán szállással fognak ellátttatni.

A gyülés részletes napirendje a tárgyalandó kérdésekkel együtt négy héttel megelőzőleg lesz közzétéve.

A tárlat a magyar haza összes területére terjed ki és négy osztályra oszlik: állat-, termény-, gazdasági eszközök s gépek és házi-ipar kiállitásra.

A kiállitásra szánt állatoknak legkésőbb október hó 2-án déli 12 óráig helyt kell lenniök; délután 2 órakor az intéző bizottság által kinevezendő állatbiráló bizottság végzi teendőjét, csakis ennek befejeztével lesz bebocsátva a látogató közönség.

A meghatározott időn tul érkező állatok a versenyből kizáratnak.

A termény-, gép- és házi-ipar kiállitásra szánt tárgyak szeptember hó 15-ig az intéző bizottságnak Sepsi-Szent-Györgyre czimezve bejelentendők és legkésőbb szeptember 30-án esti 6 óráig beküldendők; később érkező küldemények a versenyből kizáratnak.

A cselédjutalmazásra 100 frt lévén az államsegélyből kitűzve, ennek részletes pályázati feltételeit az intéző bizottság tűzi ki. Jutalmat csak háromszékmegyei illetőségü cseléd nyerhet; ki van tűzve három dij 30, 20 és 10 frtjával egy-egy férficseléd és két dij 25 és 15 frtjával egy-egy nőcseléd részére.

Részletes tervezet.

Első nap csütörtök, október 2 ika 1879.

Délután 2 órakor: az állatkiállitást biráló bizottság működése.

Este 6 órakor: előértekezlet, azután ismerkedési estély.

Második nap, péntek, október 3-ika 1879.

1. Reggel 9 órakor a vándorgyülés megnyitása és pedig:

a) elnöki megnyitó.

b) bizottságok választása a termény-, gép- és házi ipar tárlat megbirálására,

c) az intéző bizottság által kitűzött birtokok vagy községek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása.

2) Az erdélyi gazdasági egylet által kitűzött themák tárgyalása.

3. Déli 12 órakor a kiállitás ünnepélyes megnyitása és

4. Az állatkiállitási jutalmak kihirdetése és kiosztása.

Harmadik nap, szombat október 4-ike 1879.

1. A termény- és gép-, valamint a házipar kiállitmányait biráló bizottságok működése, mi alatt a kiállitás a nagy közönség részére zárva marad.

2. A birtokok és községek meglátogatására kiküldött bizottságok kiráudulásai.

Negyedik nap, vasárnap október 5-ike 1879.

1. Reggel 9 órakor: tanácskozási ülés és pedig:

a) biráló bizottságok jelentései,

b) kirándult bizottságok jelentései,

c) a kitűzött themák tárgyalásának folytatása és befejezése,

d) netáni inditványok tárgyalása,

e) ülés bezárása.

2. Déli 1 órakor: jutalom-kiosztás és pedig:

a) cseléd-jutalmak kihirdetése és kiosztása,

b) kiállitási jutalmak kihirdetése és kiosztása.

Héttőn, október 6-án a tárlat javára visszamaradt tárgyaknak kisorsolása.

A kiállitás.

Állattárlat.

I. osztály: Szarvasmarha.

A) HAZAI FAJTA.

1. Egy darab tenyészbika 3—4 éves. Jutalmak: 10 drb, 5 drb és 3 drb magyar királyi arany.

2. Egy darab bika, 2 éves. Jutalmak: 4 drb. 3 drb és 2 drb m. kir. arany.

3. Egy darab bika, 1 éves. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

4. Egy darab fejős tehén borjastól. Jutalmak: 6 drb, 4 drb és 2 drb m. kir. arany.

5. Egy darab két éves üszö (ünö). Jutalmak: 3 dib, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

6. Egy darab egy éves üszö (ünö). Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

7. Egy pár tulok. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

8. Egy pár szép jármos ökör. Jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

B) NEM HAZAI FAJTA.

1. Bikákra jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

2. Üszökre (ünökre) jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

II. osztály: Juh.

A) HAZAI FAJTA.

1. Egy darab hágó kos. Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

2. Tiz darab anya együttesen. Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

3. Tiz darab tokjuh együttesen. Jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 1 drb ezüst forint.

B) NEM HAZAI FAJTA.

1. Egy darab hágó kos. Jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 1 drb ezüst forint.

2. Tiz darab anya együttesen. Jutalom: 1 drb m. kir. arany.

Terménytárlat.

I. osztály: Mezei termékek.

1. Gabonák: u. m.

buza; jutalmak: 2 drb állami ezüst- és 1 drb állami bronce-érem;

törökbuza, rozs, árpa, zab; jutalmak: 4 db ezüst frt.

2. Hüvelyesek, u. m. paszuly, borsó, lencse, bükköny, lóbab; jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 3 drb ezüst forint.

3. Olajas magvak: len és kender, magban és zsákban; jutalmak: 2 drb állami ezüst és 2 drb állami bronce-érem,

4. Gumós- és gyöknövények, u. m. burgonya, répa, jutalmak: 1 db m. kir. arany, 3 db ezüst forint.

5. Takarmánymagvak. u. m. lóher, luczerna, baltaczim; jutalmak: 3 db m. kir. arany és 3 db ezüst frt.

II. osztály: Kerti termények.

A legszebb kerti termékek, u. m. káposzta, murok, petrezselyem, hagyma, zeller, paprika, paradicsom-alma stb. stb. együttesen és külön kiállitva;

jutalmak csoportos kiállitásokra: 3 drb, 2 db és 1 drb arany, 3 drb, 2 drb és 1 drb ezüst forint; továbbá hat dij 1—1 ezüst frtjával egyes kiváló termények jutalmazására.

III. osztály: Gyümölcs.

1. Alma és körte csoportozatok. Jutalmak: 1 drb állami ezüst- és 1 drb állami bronce-érem.

2. Asztali szőlő csoportozatok. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

3. Fajborszőlő csoportozatok. Jutaimak: 1 drb állami ezüst- és 1 drb állami bronce-érem.

IV. osztály: Bor.

1. Nehezebb elegyes borok:

Jutalmak: 1 drb állami arany-, 1 drb állami ezüst és 1 drb állami bronce-érem.

2. Fajborok.

Jutalmak: 1 drb állami arany-, 2 drb állami ezüst és 1 drb állami bronce-érem.

3. Veres borok.

Jutalmak: 1 drb állami ezüst- és 1 drb állami bronce-érem.

4. Aszu borok.

Jutalom: 1 db állami bronce-érem.

V. osztály: Méhészet.

Kiállithat minden termelő, ki legalább 10 anyaköpüvel bir, mely köpüállományt hiteles bizonyitványnyal igazolni tartozik.

Jutalmul a legszebb méz és viasz kiállitóinak részére 3 db m. kir. arany és 3 db ezüst frt van kitüzve.

Eszköz- és gép-tárlat.

I. osztály: ekék, boronák, hengerek és egyéb ide sorolható eszközök.

II. osztály: tisztitó- és morzsoló gépek és egyéb ide sorolhatók.

III. osztály: borászati eszközök és gépek.

IV. osztály: különféle gépek.

Az eszköz és géptárlat dijjazására 2 db állami ezüst és 5 db állami bronce-érem van kitüzve, mely szükség szerint lesz az egyes osztályok között feloszlva.

(Vége következik.)

Br. WENCKHEIM BÉLA.

Wenckheim haláláról családja a következő gyászjelentést adta ki:

„Báró Wenckheim László és neje szül. Szápáry Franciska grófnő, csillagkeresztes- és palotahölgy, báró Wenckheim Viktor neje szül. Apponyi Mária grófnő, csillagkeresztes- és palotahölgy, özvegy báró Kray Jánosdé szül. Wenckheim Mária báróné. özvegy gróf Desewffy Emilné szül. Wenckheim Paulina bárónő, csillagkeresztes- és palotahölgy és gyermekeik mélyen megszomorodott szivvel jelentik forrón szeretett testvérüknek, illetőleg sógoruknak s nagybátyjuknak, nagyméltóságu báró Wenckheim Béla urnak ő felsége személye körüli magyar királyi miniszternek, valóságos belső titkos tanácsosnak, a szent István- és Lipót-rendek nagy keresztesének stb. hosszas, szenvedésteljes betegség s a halotti szentségekbeni részesülés után folyó julius hó 7-én d. e. 11 órakor élte 69-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 9-én délután 5 órakor fognak a helybeli szent Ferencziek templomában ünnepélyesen beszenteltetni, s f. hó 10-én délelőtt 10 órakor Kőrösladányban az ottani családi sirboltban örök nyugalomra elhelyeztetni, az engesztelő szent mise áldozatok pedig Kőrösladányban és Budapesten f. hó 17-én délelőtt 10 órakor a szent ferencziek templomában a mindenhatónak bemutattatni. Budapest, 1879. julius 7-én. Béke hamvaira! (Lakás: Hatvani utcza, nemzeti casinó-épület).

*

Az 1830-diki országgyülés idejéből Wenckheimnak a következő jellemző ténye maradt emlékezetben. Az ifju baró több fiatal barátjával, az akkoriban híres Lóczi-banda zenéje mellett mulatott, s inditványára az egész társaság fölkerekedett, a Pozsonyban jelen volt orosz nagykövet Taticseff ablaka alatt éji zenét adni. A követnél épen estély és fényes társaság lévén, az egész vendégsereg a fölnyitott ablaknál gyönyörködött, a talp alá hnzott csárdásokban, mig végre a vendégek megbizásából, gróf Desewffy Áurél lemenvén, a tisztelgő fiatalsághoz, felkérte tőlük a zenét egy tánczra, mit azok lovagias készséggel meg is engedtek. Azonban az egy tánczból, magyar szokás szerint, három, sőt több is lett.

A fölajánlott szivességgel való gyöngédtelen visszaélés, s az adott szónak lovagiatlan meg nem tartása, annyira fölháborták az ifju bárót, hogy kiválva a megvárakoztatott ifjuság közül, a lépcsőkön fel, egyenesen a követ mulató termének tartott, s ott a banda elé állva parancsolta annak,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hogy kövesse. De a zenészek a két félnek való engedelmesség közt habozni látszván, a báró elvette a primás kezéből a hegedüt, s előre menve, önkéntelenül vonult utána a banda is. A jogaiba reponált ifjuság pedig rövid mulatás után, önként ismét visszaküldé Lócziékat az utánok vágyó főrendü társaságnak. Másnap a fiatal báró lovagiasságával és bátorságával foglalkozott egész Pozsony.

1861-ben, midőn Békésmegye főispánjává ujból kineveztetett, megyéjét valamennyi főispán közt ő szervezte leghamarább. Kicsiny dolog, de még is nagyon jellemzi, hogy midőn a december 11-dikén tartott tisztválasztás alkalmával a közönség erősen kiáltozott, s egy hang, annak rendreutasitását kivánta volna, mosolyogva szólalt fel: „hagyjuk el azt, hiszen olyan jól esik a fülnek e tiz év óta nem hallott zaj!“

A törvényhatóságokból.

Kolozsvármegye közigazgatási bizottsága

főispán gr. Eszterházy Kálmán ur ő méltósága elnöklete alatt f. hó 7-én tartotta rendes havi gyülését.

Az előadást alispán Gyarmathy Miklós havi jelentése nyitotta meg, melyben fájdalommal emlékszik meg a lefolyt hóban történt több nemü és megyénk több vidékét ért csapásokról, az árviz és jégeső jelentékeny értéket semmisitett meg s különösön az Almás mentén több kissebb és nagyobb hidat, sőt magát az uttestet is több helyt megrongálta.

A közbiztonság megzavarva nem volt.

Dr. Nagy József havi jelentése szerint az egészségi állapot általában véve kielégitő volt, bárha a roncsoló toroklob a lefolyt hóban számosabb esetben jelentkezett, mint májusban. Előadta magát ugyanis 13 községben 73 esetben, melyekből 38 halállal végződött, s mig a halálozási százalék májusban 48% volt, addig januszban már 52%-ra hágott.

Mózsa Samu árvaszéki elnöknek jelentése szerint a lefolyt évnegyedben ellátásra várt 1567 ügy drb, ebből elláttatott 1342, ellátatlan maradt 225.

Megemlitendőnek találjuk, hogy az árvaszék 115 esetben a községeket gyámhatósági jógkörrel ruházta fel.

A lefolyt évnegyedben a gyámpénztárba befolyt 7927 frt 96 kr készpénz, 70 frt birságpénz és 21,000 frt magán okmány, összesen 28,997 frt 96 kr. Ebből kiutaltatott 10,988 frt 38 kr.

A II-ik évnegyed végén az árvapénztárban volt 204,275 frt 01 kr.

Junius hó végén az árvák és gondnokoltak száma tett 9135-öt.

Gencsy István kir. adófelügyelő jelentése szerint junius hóban befolyt 39,589 frt 97½ kr egyenes adó hátralék, a mi a mult év megfelelő szakához képest 15,815 frt 08½ krral kedvezőbb eredményt mutat fel.

Junius hó végén ennek daczára fennmaradott 228,879 forint 22 krajczár adóhátralék.

Megemlitendőnek találjuk még, hogy adófelügyelő ur munkásságának köszönhető, hogy 1872—1878-ig terjedő években történt elemi csapások által okozott károk miatt még le nem irt 3015 forint adóösszeg leirásba hozatott.

Székely János kir. főmérnök jelentés szerint a lefolyt hóban tartott huzamos esőzések ugy az állami, mint megyei utak és műtárgyakban igen jelentékeny károkat okoztak, a közlekedés azonban fennakadást nem szenvedett.

Megemlékezik még főmérnök ur az Almás gyakori kiöntéseiről, melyeket egyedül az Almás vizének szabályozása által vél biztosan elérhetni; részünkről is azt hisszük, hogy egyedül ez az ut vezet Rómába; de a vizszabályozási társulatokról szóló törvény oly nehézkes, hogy alig hisszük, hogy a társulatokat megalkotni lehetne.

Dr. Biró János kir. ügyész adván elő kevés érdekkel biró havi jelentését, —

Bónis István főjegyző előadása folytán érdekes vita támadt egy fegyelmi ügyből kifolyólag, hol a belügyminiszter ur a II-od és III-ad foku határozatokat illetéktelenség miatt megsemmisitette s az I-ső foku határozatot jogerejünek nyilvánitotta, s mégis a határozat jogerejü volta daczára a kiszabott büntetést telemelte, a vita különben leginkább a körül forgott, hogy van-e a tiszti ügyésznek fellebbezési joga fegyelmi ügyekben vagy nincs, s ugy dölvén el, hogy van, felirat fog e tekintetben a n. m. belügyminiszter urhoz intéztetni.

Az ülés d. u. 2 órakor záratott be.

—s.

110-ik közlemény a kolozsvári árvaház javára történt adakozásokról.

Pártoló tag 1879-re.

Török Aurélné 10 frt.

Vegyes ajándékok.

Br. Bornemisza Ignáczné a pünkösti ünnepekre 10 nagy mákos kiflit, 5 kalácsot, Inczédi Sámuelné 2 nagy tál tésztát, 1 nagy kosár kakast, Malaka Jánosné 1 köteg rongyot szőnyegszövéshez, Pap Elekné 2 sajtot, 1 kupa szürt vajat, Kilin Miklósné 1 veder bort eczetre.

Fogadják a nemes szivü adakozók „az árvák“ nevében hálás köszönetünket.

Kolozsvár, 1879. julius 9-én.

Br. Bornemisza Ignáczné,
elnök.

Szász Domokosné,
titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. jul. 9.

— A m. kir. pénzügyminiszter, Nagy Gyula szamos-ujvári adóhivatali gyakornokot, a déési illetékkiszabási hivatalhoz III-ad oszt. számtisztté nevezte ki.

— A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság, Pataky József adóhivatali gyakornokjelöltet, dijtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

— **A szinházban** tegnap (kedd) a „Fokról-fokra“ czimü német életkép mulattatta a nem nagy közönséget. A főbb szereplők közül Kéler Ilona és Mihályffy érzelmes játékával, Pálmai Ilka és Szombathelyi könnyed és jó humoru ábrázolásaikkal, valamint mind egyre ujráztatott couplet-ikhal, Bokodi és Gabányi pedig találó alakitásaikkal emelkedtek ki az előadásból, mely különben is a jobbak közé tartozott.

— **A „Magyar Polgár“** olyan állást kezd elfoglalni szinházunk derék művezetőjével szemben, a mely az intelligens körökben városszerte visszatetszést szül. Kötelességet mulasztanánk, ha ezt nem hoznók t. laptársunk tudomására. Molnár oly ritka fáradhatatlansággal s olyan lelkiismeretességgel igyekszik kirántani a kolozsvári szinházat a deficitek sorából, mint ő előtte csak megközelitőleg is egyetlen művezetője sem a kolozsvári szinháznak, s a „Magyar Polgár“ mégis ugy bánik vele, mintha egy saját zsebére dolgozó kalandos vállalkozóval volna dolga, a kivel szemben kötelességében állana lehetőleg megsemmisitni sikereit. Ha valamely nyári szinházba való könnyebb fajta darab nem áll elég magas irodalmi szinvonalon, hanem inkább a uagy tömegnek szánt látványos mulatság, a M. P. ujjain felszámitva kijelenti, hogy hányszor ültette fel Molnár közönségét s mindjárt levonja belőle a következtetést „hogy Molnárnak nem sok érzéke van ahoz, mit lehet és mit nem szabad szinpadra hozni a kolozsvári közönség előtt.“ Engedjen meg t. laptársunk, de mi tudunk időt, a mikor nem volt épen ilyen finnyás a szinpadra hozott sokkal rosszabb szinművekkel szemben se s hanem csalódunk, bizonyos események bekövetkezte előtt épen a „M. Polgár“ volt, mely nagy hódolattal viseltetett Molnár kitűnő szinpadi érzéke előtt, a melylyel „Budán szinházat teremtett a szemétdombból.“ Szó, a mi szó, mi is meg szoktuk mondani a tulkapásokkal szemben az igazat, de elveszti a hirlapirodalom szavának sulyát, ha magánérdekekből látszik ostorozni, a kiket előbb magasztalt. Mi tehát csak jó akaratból figyelmeztetjük laptársunkat, hogy ne adjon a közönségnek alkalmat azon feltevésre, mintha a „M. P.“-ban a toll éle a szerint fordulna, a mint a szinlapok jövedelme hág vagy száll, vagy a kulisszák ajtaja bezárul vagy kinyilik.

— **A kolozsvári** „Hilaria“ dalegylet által jelen hó 6-ára kitüzve volt 10 évi alakulási illetőleg ez évi III-ik dalestély közbejött kellemetlen idő miatt nem tartathatván meg, az jelen hó 12-én fog megtartatni, mi a t. cz. résztvevőkkel tisztelettel tudatik. A már kiváltott jegyek érvényben maradnak, további jegy kiadás szombaton, azaz e hó 12-én d. e. 8-tól déli 1 óráig a Pannonia szálloda 1 számu szobájában történik. Kezdete d. u. 5 órakor. A választmány.

— **Tegnap** (kedd) este 7 óra felé két neki bokrosodott ló elragadott egy két fogatu könnyü szekeret s kocsis nélkül száguldtak keresztül a főtéren; ha véletlenül egy gyermek vagy magatehetetlen öreg ember akad utjokba, menthetetlenül összegázolják. Szerencsére az nem történt; a vadul száguldó lovakat aztán a várda körül sikerült megállitni. A rendőrség jól teszi, ha a gondatlan kcosist, ki a fogatot a belszénutczában, egyikében a legnépesebb utczáknak, magára hagyta, megtanitja egy kissé több gondosságra. A fogat különben az Orbán Józsefé volt.

— **A gazda közönséget** figyelmeztetjük, hogy a földmivelés,- ipar- és kereskedelmi miniszter ur elhatározásából folyó hó 16-án Uzdi Szt.-Péteren, a vásár alkalmával magyar faju kitűnő bika borjuk tulajdonosai részére 3 állami dij fog kiosztatni és pedig: I-ső dij 3 drb, II-ik dij 2 drb, III-ik dij 1 drb cs. kir. arany. A jury elnöke mint értesültünk gróf Béldy Kálmán ur lesz.

— **A kolozsvári** magyar kir. tudomány egyetem tanácsa, a Nmlgu. m. kir. vallás- és közoktatási miniszter urnak f. évi 11,963 és 17,173—879 számok alatt kelt rendeletei alapján, a netán pályázni kivánó egyetemi hallgatókat, s a tanulmányaikat ezen egyetemen folytatni kivánó érettségi vizsgát tett tanulókat hivatalosan értesiti arról, miszerint az ő cs. és apost. kir. Felségeik által, ezüst menyegzőjük alkalmából, szegény sorsu és érdemes egyetemi hallgatók számára alapitott „Ferencz József-Erzsébet-féle arany-ösztöndijuk“ közül három, mindenik évi 300 arany-forint összegben oly egyetemi hallgatóknak levén adományozandó, kik tanulmányaikat a kolozsvári m. kir. tudomány-egyetem valamelyik karánál folytatják vagy folytatni kivánják; s ez ösztöndijak a következő 1879—80 tanév kezdetétől fogva levén betöltendők: azokra nézve a nmlgu. vallás- és közokt. miniszter által ide megküldött következő pályázat hirdettetett ki: „Ilynemü ösztöndijt elnyerni óhajtók tartoznak az ő cs. kir. apost. kir. Felségéhez czimzendő kérvényeket, a melyben határozottan kijelentendő lesz azon egyetem, és azon kar, a hol és a melyben tanulmányaikat megkezdeni és elvégezni kivánják, következő okmányokkal felszerelni, és pedig: 1-ször a keresztlevéllel vagy születési bizonyitványnyal; 2-szor oly hiteles okmányokkal, melyek szegény sorsukat és szülőik állapotját, vagyoni, jövedelmi és családi viszonyaikat igazolják; 3-szor a letett érettségi vizsgálatról szóló bizonyitványnyal, esetleg ha esedezők már is egyetemi hallgatók, az értekezleti (colloquium) és állam-vizsgálati — az 1878—79 tanév második felére vonatkozó bizonyitványokkal. Ezeken kivül a folyamodványban kimutatandó az is, vajjon folyamodó élvez-e még ösztöndijt, vagy egyéb nyilvános pénztárból felvenni szokott ellátást. Az eképpen felszerelt kérvények a legfelsőbb magán-, és családi alapok cs. kir. igazgatóságánál Bécsben a cs. kir. udvarban (Wien Hofburg) mindenesetre 1879. évi augusztus 10 ig benyujtandók. Ezen határidőn tul késő bb benyujtott vagy kellően fel nem szerelt folyamodványok nem fognak tekintetbe vétethetni. A csász. kir. legfelsőbb magán- és családi alapok igazgatósága. Bécs, 1879. évi junius hó 15-én. Az egyetemi Tanács az egész hirdetést ez uton is az illetők tudomására hozni szükségesnek látta. A kolozsvári m. kir. Tud. Egyetem Tanácsának folyó jul. hó 4-én tartott értekezletéből. Kolzzsvártt, 1879. jul. 8-án. Dr. Genersich Antal, e. i. proiector.*)

— **Hamza Miska** kitünő zenekara N.-Váradról héttön este mutatta be magát a Grand Caféban; hüvös, esős idő levén, nem nagy közönség jelent meg; de a kik hallották a nagy-váradi fiukat, a legnagyobb elismeréssel szólanak. Szabatosan, beszélő kifejezőséggel s ami népzenészeknél ritka: meglepő disciplinával játszanak, anélkül, hogy a zenekar egyes tagjai egymással ellentétben össze-vissza száguldnának hangszereikkel. Programmjuk egészen új; egyszóval megérdemlik a meghallgatást.

— **Kézdi-polyáni** Gáll Gyula helybeli kataszteri titkárt érzékeny csapás érte, — 10 éves kedves kis fiacskája ifj. Gáll Gyula a roncsoló toroklob áldozata lett. — Temetése f. hó hó 9-én d. u. 5 órakor lesz, belközép utcza 48. sz. lakásáról.

— **Elemi csapások**. Zágoni levelezőnk irja julius 6-ikáról: Szomoru érzéssel veszem kezembe a tollat, hogy levelezői kötelességemet teljesitsem. Tegnap délután 3 órakor roppant szélvihar vonult át a dél felőlről jőve Zágon község s ennek tavasz határa fölött; a szelet csakhamar nagy eső és jég követte. Fájdalom! mindenik kiméletlen hatalommal tiport, bontott, zúzott mit útjában talált; épületek fedeleit felszakgatta, szénás szekereket feldöltött, szénabuglyákat eltépett, fákat letört, gabonát kivált törökbuzát földre nyomott a szél, mi elébe esett, kivált zabot, árpát, kendert levert, semmivé tett a jég, s a kettővel vegyesen sok kárt tett a nagy eső is. Midőn a károkat szemlélgettük, s már-már megnyugodni kezdettünk azon, hogy legalább őszhatárunk megmaradt, legalább kevés kárt szenvedett, egyszerre gyorsan uj fellegek támadtak, s ijesztő zúgással közeledve ugyan azon irányban felénk, pár perczig dió nagyságu jéggel vonulának el a község felett; ez a jég azonban inkább benn a községben, veteményben s gyümölcsben tett kárt, a mezőn az ugar határt érte, s kevés része hullott szintén a tavasz gabonákra, melyek ez által némely helyeken egészen semmivé lettek. Elég keserves dolog a különben is oly terhes időben, mikor a gazda ember valóban aggódva néz előre, s csaknem csüggedten teszi gyakran magának e kérdést föl: hogyan miből csinálunk pénzt? mert az ősz gabonának itten annyira nincs ára, sőt átaljában kelete, hogy vásárról vásárra járhat vele, senki sem veszi meg. Aztán ha venné is valaki, minő ár az egy hectoliter rozsért 3 frt 20 kr? . . . Isten tudja csak, mily terhes itt a gabonából pénzelő emberek sorsa, s még kilátás sincs arra, hogy ez valami által jobbra forduljon. Br. Kemény földmivelési minister ür éppen most járt itt Háromszéken. Bár átlátná a mi nyomoruságainkat, s az ahoz értőkkel folytatott tanácskozások után tudna valamit a mi bajainkon is segitni! A vihart, melyet megirék, hosszas rendkivüli nagy melegek előzték meg; most utánna pedig — ugy látszik — tartós esőzésre kell készülnünk. r. levelező.

— **Ismét jégeső**. Erdővidéki levelezőnk irja: Felsőrákos község határát — Erdővidéken — f. hó 3-án délután 3 és 4 óra tájban egy orkánszerü viharral jött jégeső csaknem egészen megsemmisitette. A tavasz és őszhatáron huzódott végig s mig abban ki nem ujulható pusztulást tett, ebben az éredni kezdő buzákat letarolta s a szó teljes értelmében kicsépelte. Jégbiztositásról szó sincs. Mint épen ma értesültünk, a vargyási szomszéd község határa is hasonló sorsban részesült.

— **A szatmármegyei** sáska pusztitásról még a következőket irbatjuk. Daczára annak, hogy a sáskák irtására minden lehető intézkedés megtétetett, a kártékony állatok eddig mintegy 600 hold termő területet támadtak meg, illetőleg pusztitottak el. Az irtás katonai karhatalom segitségével egész községek lakosainak kirendelésével történik. Állandóan 3600 munkás foglalkozik az irtással, mely czélból több 100,000 öle menő fogó árkak huzattak, hogy a szomszéd határokra az átvándorlást megakadályozzák. Ez árkok pár percz alatt szinig teltek meg sáskákkal s ekkor a készen tartott szalma reájok hintetvén meggyujtatott. Igy semmisittetnek meg s irtatnak folyton. A földmivelési miniszter a szükséges pénzösszeget már folyóvá tette s a szomszédos megyék figyelmét is felhivta ezen kártékony rovarokra.

— **Zichy Jenő grófot** Székesfehérvár tegnapi bizottsági ülése lelkesedés közt Fehérvár diszpolgárává választotta. Az erre vonatkozó okmányt küldöttség viszi meg a grófnak, kinek tiszteletére a felsővárosi sétatért is „Zichy Jenő liget“-nek nevezték el. Végre a gróf tiszteletére a város e hó 15-én emlékünnepet rendez.

— **Sáskák pusztitása**. Ez év több rendbeli elemi csapásai mellett, legujabban Szatmármegye Kodász községében és határán több nap óta borzasztó mérvü sáskapusztitás állt be. Mint Nagy-Károlyból az „E—s“ értesül, habár Jékey Mór megyei alispán, a bajnak a közveszély által parancsolt erélyes intézkedések által elejét akarta venni, naponta 3—4 ezer embert rendelve ki a sáskák kipusztitására s e czélra minden eszköz használatát megkisértve, a sáskák terjedése nem hogy alább szállott volna, de már 1200 hold területet teljesen letaroltak s még egyre szaporodnak.

— **Plon-Plon herczeg**. Napoleon Jerome herczeg e gúnynevének a következő magyarázatát adja egy német lap, állitólag igen hiteles forrásból: Jerome Napoleon mint kis gyermek került a stuttgarti királyi kastélyba. (A herczeg később mint würtembergi tiszt is szolgált) A néhai Vilmos király igen szerette maga körül a kis fiut, ki még nem tudván jól beszélni, neve után kérdeztetve, Napoleon helyett mindig ezt gagyogta: „Plon-Plon.“ A király is mindig annak hivta s igy végre is rajtaszáradt a furcsa név.

— **Sárga egerek**. A Kassa melletti Furcsa erdőben egy főhadnagy rattlerje kaparászni kezdett s egyszerre csak egerfészket hozott napfényre, melyben 8—10 egészen sárga egér volt. — Nemsokára megtalálták az anyaegeret, mely szintén egészen sárga szinnel birt.

— **Éhhalál**. Az angol parliament által 1878. évben külön kiküldött bizottság constatálta, hogy a mondott évben — Londonban 77 ember halt el éhen, mely számból a központi kerületre 49, mig a keleti kerületekre 23 esik.

— **Sohase** látott lovat. Appenzellbe (Svájczban) egy ujonczkatonát vittek, ki a midőn egy lovat meglátott, igy kiáltott fel: „Oh, milyen nagy kutya ez! A jámbor sohasem látott életében lovat. — A „Siécle“ beszéli el ezt a furcsaságot.

— **Napoleon** Lajos herczeg holttestével az „Orontes“ hajó szerdán ér Angliába, a portsmouthi kikötőbe. A hulla hármas koporsóban, ólom, ón és fa koporsóban nyugszik. A koporsó a hajó fődélzetén egy kápolnában van elhelyezve. Simonstadtban Bartl Frére nejével, leányával a hajóra lépett, hogy a koporsót megkoszoruzzák. A koporsót Portsmouthban királyi yachtra helyezik s azon viszik Woolvichbe s onnan aztán Chislehurstba szállitják. A temetés, mint Chislehurstból jelentik, f. hó 12-ikén lesz. A walesi herczeg meg fog jelenni a temetésen, Eugenia excsászárnő tudatta Madridban tartózkodó anyjával, hogy a temetés után egy pár hónapot a buelgasi kolostorban fog eltölteni. Az angol királynő parancsából John Turner tábornok teszi meg a szükséges előkészületeket. Ő veszi át a koporsót Woolwichben s rendezi az átvjtelt innen Chislehurstbe. A temetésre is kiadattak a szükséges rendeletek, melyek azonban nem tekinthetők véglegeseknek, a mennyiben az elhunyt herczeg családja is felhivatott, hogy óhajait a rendezés tekintetében nyilvánitsa. A katonai tiszteletnyilvánitások kérdése is függőben van még. — Elvileg kimondatott, hogy a katonaság tisztelgése csupán helyi jelentőségü lesz. A tüzérség azonban küldöttségileg fog részt venni a temetésen, minthogy a herczegben bajtársat vesztett. A woolwichi tüzparancsnokok fogják a rendezést a tüzérség részéről vezetni. A woolwichi arzenal, mely előtt a holttestet hozó hajó kiköt, egészen feketével lesz bevonva. A boltok azokon az utczákon, melyeken a gyászmenet keresztülvonul bezáratnak, s a katonaság képez az utczán végig sorfalat. Minden perczben megdördül az ágyu, mig a koporsót a városon átviszik. Egy lovas nehéz üteg és egy könnyü üteg kisérik teljes szerelésben a koporsót Camden Housig s az utak hosszában a helyőrség katonái fognak áliani kar alá vett fegyverrel. A woolwichi akadémia hallgatói szintén részt fognak venni és pedig saját kérelmük folytán a gyászmenetben, s valószinüleg elkisérik a holttestet Chislehurstig jóllehet ez oda és vissza 14 mértföld.

— **Solovieff czinkosa**. Péterváron kisütötték, hogy dr. Weimar, ki a Solovieff pörből ismeretes, a forradalmi bizottság egyik legtevékenyebb tagja, miért is halálra itélték s legközelebb ki is végezik. Weimar vette a revolvert, melylyel Solovieff a czárra lőtt, ő nyujtotta a mérget társának s övé volt az a ló is, melylyel Mezencseff gyilkosai a kocsin megmenekültek.

— **Don Alfonzo** spanyol infans mint osztrák választó. A gráczi külvárosi választók névsorába a következő név is van följegyezve: Don Alfonzo háztulajdonos s infans. Az infans azon megjegyzéssel küldte be a választási igazolványt a városi tanácshoz, hogy igazitsa helyre a rajta levő kitételt.

— **80,000 frt cautió**. Orosházán nagy sensatiót keltett egy dusgazdag régibb idők óta ott lakó fiatal terménykereskedőnek, Milhoffer Györgynek az orosházi jbiróság által vizsgálati fogságba történt helyezései. Az illető 80,000 frt cautiót akart letenni szabadlábra helyezése esetében, arról vádoltatik, hogy terménymázsájára valami sulyt alkalmazott a mérlegelésnél s ez által három éven át számos feleket megkárositott. Egy megbizott embere, ki a mérlegelést teljesité s néhány munkása is le van tartóztatva.

— **Mibe kerül egy mandatum?** A bukovinai Szuczava-Radautz-Szereth kerület Ofenheim osztrák képviselőtől 150,000 forintot kapott kölcsön egy takarékpénztár fölállitására. Az alapitó-okmány szerint a kölcsön mindaddig kamattalan, mig Ofenheim képviselő marad. Ha kicseppen belőle, akkor a tiszta nyeremény egyharmadát huzza. Kérdés, hogy az osztrák reichsrath helyben fogja-e hagyni a gschäftet.

— **Ahol soha sem megy le a nap**. Az angolok szeretnek dicsikedni azzal, hogy a brit uralom területén a nap soha sem megy le. A „Philadelphia Record“ megjegyzi, hogy az éjszakamerikaiak hasonlót mondhatnak. „Alaskó megnyerése óta San-Francisco nem legvégső határa többé az Uniónak nyugatról; e város féluton van az aléouti szigetek legtávolabbika s a Maine államban levő Eastport között. Midőn a nap a Behring tenger legvégső határán nyugodni tér, azon pillanatban emelkedik és fénysugarakkal árasztja el Maine mezeit és erdőit. Mig az aléouti halász a szürkület miatt az éjre bevonja csolnakát, addig a maine-i szénégetőt a hajnal ébreszti fel, hogy viszhangoztassa szekerczéjének zaját a fák között.

— **Magyar dolgok Parisban**. Párisban ez idő szerint sokat foglalkoznak velünk. Mint onnan jelentik Jules Claretie egy regényen dolgozik, melynek tárgyát a magyar életből vette. Gouzien nagy szorgalommal tanulmányozza a magyar népdalokat, melyeket fel akar használni, Berkes Lajos is divatban van. Zenekara e hó 2-án résztvett azon kirándulason, melyet Pailleron rendezett az Age ingrat 100-ik előadása alkalmából. A kedélyes társaságot, mely irókból és művészekből állott, egy külön gőzös röpitette le a Szajnán. Most czigányaink a boulognei erdőben játszanak egy ottani vendéglőben. A nyár folyamában elmennek Lyonba. Dijonba, Trouvillebe s Etretat-ba, hova meghivattak. Sőt találkozott egy léghajós, ki fel akarja őket vinni a magasabb régiókba, hogy azokat is megismertesse a czigány-zenével.

— **Magyar czigányok külföldön**. Berlinben jelenleg Farkas Mór czigánybandája arat nagy diadalokat. A nemzeti öltözetben pompázó fiuk játékát mindig óriás közönség hallgatja a legnagyobb tetszésnyilvánitások közt. Károly herczeg (a császár testvére), ki leányával és vejével, a hesseni nagyherczeggel, egész egy óráig muzsikáltatta magát a császári pavillon előtt és a Rakóczyt megismételtette, a napokban 100 márkát adott nekik. Mult héten pedig a császár előtt kétszer is „muzsikáltak“, s a koronaherczeg, ki tudvavevőleg nagy barátja a czigányzenének, pilotájába külön elhozatta őket. — A másik banda Berkeső, ki még mindig Parisban van s a boulognei erdő egyik vendéglőjében muzsikál zenekarával, mely e hó 2-án résztvett egy szajnai kirándulásban, melyet Pailleron iróknak és művészeknek rendezett a „Hálátlan kor“ czimü darabjának 100-dik előadása alkalmából. — Berkes ketsokfelé nivják; mindenekelőtt Lyonba fognak utazni. — Darázs Miska bandája legutóbb Gleichenbergben játszott nagy tetszés mellett.

A „KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** jul. 9 1 ó. 20 p. éjjel.
Érkezett Kolozsvárra jul. 9. 1 ó. 22 p. éjjel.

Román miniszterválságtól tartatnak.

Murád szökési kisérlete megczáfoltatik.

Érték- és váltófolyam.

1879. julius 7.

Magyar aranyjáradék	93 80.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	—.—.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	83 50.
„ „ állami kötvény 1876 év	74.50.
„ vasuti kölcsön	110 50.
„ földtehermentesitési kötvény	86. -.
temesi „ „	83 50.
erdélyi „ „	83 50.
horv. slavon „ „	85 50.
magy. szőlődézma váltság „	88.25.
Oszt. egyseges államadósság papirban	66 75.
„ „ „ ezüstben	68.45.
„ aranyjáradék	78 45.
1860. államsorsjegy	126.80.
Oszt. nemzeti bank részvény	819.—.
„ hitelrészvény	267.—.
magyar. hitelbank	254.50.
Ezüst	—.—.
Cs. k. arany	5 49.
Napoleond'or	9.21½.
Német birod. mark	57 90.
London	1 6 05.

*) Kéretnek a hazai lapok e közlemény átvételére.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Bökény Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(228) (5—6)

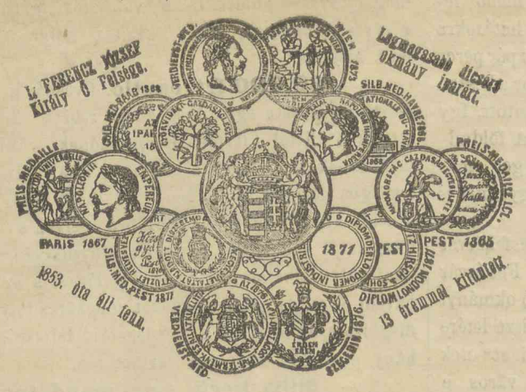

HIRSCH IGNÁCZ és FIA

hadseregi-szállitók,

királyi szabadalmazott

vizmentes takaróponyva- és olajgyára BUDAPESTEN,

ajánlja legjobbnak elismert mindennemü

vizmentes takaróponyva-gyártmányait

az áruknak szabadbani betakarásához, a tiszt. forgalmi-társulatoknak, gazdász uraknak, gépgyárosoknak, szállitók és hajósoknak; távábbá **vászonernyőket** kettősfonalu vitorla-vászonból terménybetakaritáshoz, legjobb minőségü **gabnazsákokat**, valódi pugliosi **faolaj**- és magyar **kenőolajat** (savmentesitett repczeolaj); legjobbszerü állott **lenolajat**, a legolcsóbb gyári árakon.

Árjegyzékek bérmentve.

Gyárak: VII. Rottenbillerutcza 33.

Iroda és raktár: VII., királyutcza 11.

Luhi **„MARGIT“** forrás.

Ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyviz, Európa minden államaiban a legelső orvosi tekintélyek által sikeresen használtatik:

légző és emésztő szervek mindenféle bántalmainál. A tüdőbetegek

klimatikus gyógyintézeteiben, különösen az általánosan ismert és ma leglátogatottabb klimatikus gyógyintézet **Görbersdorfban** a „MARGIT“ forrás otthonossá vált.— Miután a MARGIT forrás már nagyon hamisittatik, figyelmeztetik a fogyasztó közönség, hogy szükségleteit csak biztos helyeken szerezze be.

Valódi minőségben kapható:

Csiky Imre urnál Kolozsvárt.

(181) (12—12) Dr. KARLOVSZKY utóda.

NOLL K. és társa,

1870 óta bejegyzett czég Bécs, Gisellastrasse 6 sz. Bécs,

ajánlják magukat mindenféle **állam-** és **üzletpapir, sorsjegy, arany** és **ezüst pénz bevásárlására** és **eladására** a **legkedvezőbb** feltételek mellett.

Vidéki megrendelések posta fordultával teljesittetnek. (279—68) (50—50)

Ajánlnak továbbá **2 forintos**

XIX-dik államsorsjáték sorsjegyeket,

melyeknek tisztajövedelme különböző emberbaráti intézményekre van szánva, s melyeknek **huzása f. é. julius 17-dikén fog megtörténni.**

Kátrány szappan.

(125) (8—12)

Berger-féle orvosi

KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, **Ausztria-Magyarországban, Franczia ország, Németország, Hollandban** és **Svejczban, Romániában** sat. már tiz év óta fényes sikerrel használtatik

mindennemü börkütegek

mint szinte az arczbőr mindenféle tisztátalanságal ellen különösen a rüh, az idült és pikkely sömör ellen, a kosz, a sömör repedvény, a fej és szakál korpa ellen, a szeplő, májfolt, az ugynevezett rezesorr, a fagyság, a lábizzadás, s a gyermekek valamennyi külső fejbetegségel ellen. Ezenfelül mindenkinek mint a bőrt tisztitó mosdószer ajánltathatik.

Ára darabonként használati utasitással együtt 35 kr.

A Berger-féle kátrány-szappan 40%-ka tömény fakátrányi tartalmas feletébb gondosan van készitve, s lényegesen különbözik minden egyébb, a kereskedésben előforduló kátrány-szappanoktól.

Csalások kikerülése végett

a gyógyszertárakban világosan **Berger-féle kátrány-szappan** kérendő

s ügyelni keli a **zöld csomagolásra** s az ide mellékelt **védjegyre.**

Egyedüli helyettes a bel- és külföld részére: G. HELL gyógysz. **TROPPAU,** hova a megbizások és tudakozódások is küldendők.

Kolozsvárt Széky Miklós, Dr. Hintz György és **Biró János.**— Diecső-Szent-Mártonban Wéber gyógyszeresz uraknál.

Ugy szintén **az erdélyi részek** többi gyógyszertárában is kapható.

Kátrány szappan.

Van szerencsém tudatni, hogy helyi **olajgyáramban** az alant jegyzett **lenolaj-kenczét** (Leinoel-Firniss), ugyanoly kenczébe tört **olajfestéket rendkivüli olcsó árban,** legjobb minőségben árusitom, és szint ugy **kicsi** mint **nagybani** menynyiségben kiszolgáltatom.

	100 Kilo.			100 Kilo.		
Lenolaj-kencze	46	frt	kr.	**Levélzöld** (Laubgrün) legfinomabb II-a	36	frt — kr.
Alapfesték fehér	22	„	— „	**Levélzöld** (Laubgrün) legfinomabb III-a	32	„ — „
„ barna v. szürke	22	„	— „	**Fekete** (Flammruss) legfinomabb	54	„ — „
Kremserfehér legfin.	52	„	— „	**Fekete** (Flammruss) finom	50	„ — „
Venetianerfehér „	46	„	— „	**Ockersárga** világos v. sötét legfinomabb	24	„ — „
Hamburgerfeh. „	38	„	— „	**Ockersárga** világos v. sötét finom	22	„ — „
Ezüst szin „	46	„	— „	**Veres** (Engelroth) vil. v. sötét legfinomabb	22	„ — „
„ „ finom	38	„	— „	**Fedélveres** (Engelroth)	20	„ — „
Holländerfeh. legfin.	30	„	— „	**Barna** (Umbraun) vil. v. sötét legfinomabb	42	„ — „
Horganyfehér (Zinkweiss) legfin.	48	„	— „	**Üveges ragasz** (Glaser-Kitt)	14	„ — „
Horganyfehér finom	38	„	— „			
„ szürke „	38	„	— „			
Császárzöld legfin. I-a	54	„	— „			
„ legfin. II-a	46	„	— „			
„ „ III-a	40	„	— „			
Levélzöld (Laubgrün) legfinomabb I-a	45	„	— „			

(147) (25—*)

Tisztelettel

KISS SÁNDOR.

Megjelent és Kolozsvárt csakis

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében

kapható:

A SZÉKELYFÖLD

közgazdasági és közmivelődési állapota.

A székely mivelődési és közgazdasági egylet által 1000 frt. pályadijjal jutalmazott munka.

Irta

Kozma Ferencz

a székely-keresztúri állami tanitóképezde igazgatója.

KIADJA

a székely mivelődési és közgazdasági egylet.

Ára 2 frt.

A magyar gyógyszerkönyv kommentárja.

GYÓGYSZERTANI KÉZIKÖNYV.

Irta BALOGH KÁLMÁN orvostudor és tanár.

Számos fametszetü ábrával.

Két vastag kötet ára 12 frt.

Angolvászonkötésben 13 forint.

Műszaki mechanika.

Irta Dr. RITTER ÁGOST. Forditotta MAURER MÓR 750 fametszettel.

Ára 10 forint.

Részvét — könnyek, különféle temetési alkalmakra.

Irta OLASZ LAJOS. Két füzet **ára 2 frt.**

A föld és népei

föld- és népismei kézikönyv.

HELLWALD FRIGYES és egyéb irók nyomán kidolgozta

Dr. TOLDY LÁSZLÓ.

Ez irodalmunkban páratlanül álló ilyen tárgyu, s egyaránt jeles és diszes mű, mely részint melléklet gyanánt adott, részint a szöveg közé nyomott képekkel, tehát gazdagon illustrálva jelenik meg, **három — körül-belől 45 — 50 füzetből álló — kötetben fog kiadatni.**

Egy füzet ára 30 kr.

Megrendelések egyenesen **Stein János** könyv- és zeneműkereskedésébe Kolozsvárra intézendők.

Egy füzet ára 30 kr. Egy füzet ára 30 kr.

MAGYAR LEXIKON.

MEGJELEN FÜZETEKBEN.

Egy—egy kötet 10 füzetből áll.

Eddig már 10 füzet jelent meg

és folyvást kapható csupán

STEIN JÁNOS

könyv- és zenemükereskedésében Kolozsvárt.

Postai szabadlással 35 kr. Postai szabadlással 35 kr.

Chiococa-liqueur.

(75) (Liquor Chiococae fortificans), (11—25)

az újkor legbiztosabb és legjobb **szere** különösen a **férfierő** gyökeres és gyors

élesztésére és szilárditására,

kedvesség és fűszeres édes ízre nézve felülmúlja a legfinomabb és legnemesebb liqueuröket, nem csak gyomorerősitő, az emésztést elősegitő, étvágyat gerjesztő, hanem kitünő bizonyult erősitőital is mindenkire nézve, a ki

testgyengeségben szenved,

az alélt izmok élesztésére és erősitésére, az idegek és rugerők friss működésre való élesztésére. Meglepő kellemetesen lelkesitő, élénkitő és buzditó hatásában. Ezer meg ezerek köszönik ezen hasonlithatlan élet gyógyitalnak előbbi erejök visszanyerését, a mire nézve előkelőktől számtalan elismerő és hálairat áll szolgálatra, a melyek azonban (méltaiomból) soha sem adatnak közre. Ára egy eredeti palacknak röpiratral együtt 3 forint. Göngy 20 krajczár.

Fő-szállitótelep: Chiodi D. C. gyógyszertára a „Védangyalhoz,“ Bécs, Währing, Herrengasse 26 (a hova minden irásbeli megrendelés intézendő).

Fióktelep: Budapesten: Török József gyógyszerésznél.

HUTFLESZ KÁROLY

(42) **KOLOZSVÁRTT,** (26—*)

megvásárol mindennemü **magyar és osztrák állampapirt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket,** s leszámitol escomptirt) mindenféle **nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejárati idő előtt,** s eszközöl minden **bel- és külföldi** helyeken történendő bármily összegü **fizetéseket.**

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

FŰSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitünő minőségü

fagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemü és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középutcza, kisegitő alatt.)

Külföldi nagy kereskedők és gyárosokkali egyenes összeköttésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **kezesség mellett,** legjutányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi szines-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Szines és fehér gyapjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemü szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kézelők 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi szines-szélü selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387—8) (75—*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtól, 5 frtig.

Női háló reklik, 1 frtól, 5 frtig, fökötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és **nadrágok** 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és **szoknyák,** 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny neczek, gyapju és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legujabb szerkezetü **esőernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és szines **harisnyák,** gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legujabb **nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glacé kesztyük, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasinorok sat,** legjutányosabb árban.

Fehér és szines-asztalnemü, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolán,

szines ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szülöttek részére fökötők, téklik és takarók sat.

Továbbá elvállalnk kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünő szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van forditva.

Megrendeléseket, nyak-bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgája:

Sárga Kristóf.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.